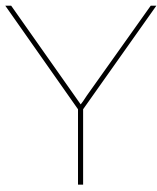


# Dünya tıp literatüründeki Türk damgası: Hulusi Behçet

Derleyen: Yasemin K. Şahinkaya



Yakın zamanda Yunanlılar'ın literatürdeki menşeiini değiştirmek üzere başvurularıyla gündeme gelen Behçet hastalığı ve bu hastalığı tanımlayan, dünya tıp literatürüne sokan ve isim babası olan Hulusi Behçet, Türk akademisinde profesör unvanını alan ilk kişidir.

20 Şubat 1889 tarihinde İstanbul'da doğan Hulusi Behçet, tıp öğrenimini 1910 senesinde tamamlamış ve 1914 Temmuzuna kadar Gülhane Dermatoloji Kliniğinde Eşref Ruşen, Talat Çamlı ve bakteriyolog Reşat Rıza hocaların yanında asistan olarak çalışmıştır. 1914'te Kırklareli Askeri Hastanesi başhekim muavinliğine tayin edilmiş ve daha sonra 1918'e kadar Edirne Askeri Hastanesi'nde dermatoloji uzmanı olarak çalışmıştır. 1918 Ağustosunda konusuyula ilgili araştırmalar yapmak üzere önce Budapeşte'ye, ardından Berlin'e gitmiştir.

1923'te Hasköy Zührevi Hastalıklar Hastanesi Başhekimliği'ne tayin edilmiş, 6 ay kadar burada çalıştıktan sonra Gureba Hastanesi dermatoloji uzmanlığına nakledilmiştir.

1933'te Üniversite Reformunda Deri Hastalıkları ve Frengi Kliniği'ne profesör seçilmiştir. Behçet, Türk Akademisi'nde profesör unvanını alan ilk kişidir. 1939'da ordinaryüs profesör olmuştur.

Hulusi Behçet dermatolojide birçok konuyu ayrıntılı bir şekilde incelemiştir. Bunların başında ise şark çıbanı gelmektedir. 1920'den itibaren dernek toplantılarında ve bazı yazılarında deri layşmanyazında (şark çıbanı) çivi belirtisi bulunduğundan bahsetmiştir. Bu dönemde deri layşmanyazında Kyrle ve Reenstierna histolojik çalışmalar yapmışlarsa da, Hulusi Behçet'in ısrarla üzerinde durduğu çivi belirtisinden bahsetmemişlerdir. Bunun dışında, yine o yıllarda, ülkemizdeki arpa uyuzları konusunda çok sayıda yazı yazmıştır. Hatta yurdumuza ait parazitlerin tür ve cinslerini de saptamıştır. Karadeniz kıyılarında arpa çuvalları taşıyanların arpa

uyuzuna yakalanmamak veya tedavi için sıkça denize girdiklerini, yazdığı ders kitabında belirtmiştir.

Hulusi Behçet, 1930'lu yıllarda incir dermatitleri üzerinde durmuştur. Bu dermatozun Balkanlarda ve nihayet Fransa ve Amerika'da tanınmasını sağlamıştır. İstanbul'da ilkbahar ve yaz aylarında incir ve incir yaprakları ile ilgilenen şahıslarda, sonbaharda ise incir ürünleriyle ilgilenen kişilerde meydana gelen, biri diğerinden farklı iki klinik tabloyu senerce gözlemiştir. Incir dermatitlerini, ülkemizde tanınması için önce 1933 yılında Pratik Doktor adlı dergide yayınlamıştır. Daha sonra çeşitli olguları dermatoloji derneği toplantılarında sunmuş, en sonunda da Fransız Dermatoloji Derneği Bülteni'nde yayınlamıştır.

## Bilgi ve güvenilirlik

1936'da Hulusi Behçet, zamanın en önemli dermatoloji dergilerinden "Dermatologische Wochenschrift"ın yazı kurulunda görülüyor. Aynı yıl Medizinische Welt'in yazı kuruluna da seçilmiştir. Bu önemli görevlere bilgisi ve güvenilirliği sayesinde gelmiştir.

Hulusi Behçet, 21, 7 ve 3 yıl takip ettiği üç hastada ağız ve genital bölgede aftöz belirtiler, gözde de çeşitli bulgular gözler ve yeni bir hastalık olduğuna inanır. 1937'de bu görüşlerini "Dermatologische Wochenschrift"de yazar ve aynı yıl Paris'te Dermatoloji toplantısında sunar. Bu toplantıda hastalığın etyolojisi, dental bir infeksiyonun da neden olabileceğini bildirir. 1938'de bu konuyla ilgili daha detaylı yazıyı yine aynı dergide yayınlamıştır. Aynı yıl Dr. Niyazi Gözcü ve Prof. Frank benzer semptomları içeren iki olgu daha yayınlamıştır. Arkasından Avrupa'dan yeni bildiriler de gelir. Böylece Avrupalı doktorlar yeni bir hastalığın varlığına karar verirler. Oftalmologlar Behçet hastalığını kabul etmeye başlarlar, ancak dermatologlar bu yeni hastalığı ısrarla inkâr ederler. Bu tablonun pemfigus, ulkus vulva akutum, dermatomiyozit, Neumann'ın aftozisi, eritema eksudativum multiforme ve benzerlerinin semptomları olduğunda üsteler-

ler. Bu olaylar sürerken dünyanın diğer yörelerinden bazı yeni olgular bildirilir. Bu yayınların sonucunda bütün dünya yeni bir hastalıkla yüzleştiğini sonunda kabul etmek zorunda kalır. 1947'de Zürih Tıp Fakültesinden Prof. Mischner'in Uluslararası Cenevre Tıp Kongresi'nde yaptığı bir öneriyle, Dr. Behçet'in bu buluşu "Morbus Behçet" olarak adlandırılır. Böylece daha başlangıçta Behçet Sendromu, Trisymptom Behçet, Morbus Behçet adlandırmalar ortaya çıkar.

Bu hastalığın tıp literatürüne geçmesine katkısı olanlar arasında Niyazi Gözcü, Iggescheimer, Murad Rahmi, İrfan Başar, Naci Bengisu, Marchionini, Braun, Obendorfer, Weekers, Reginster, Franchescetti, Jensen Tage, Sulzberger ve Wise bulunmaktadır.

Onun araştırma, yazma ve tartışmaya olan merakı entelektüel bir karakter olmasını sağlamıştır. Uzmanlığın ilk yıllarından başlayarak birçok ulusal ve uluslararası kongrelere orijinal makaleleriyle katılmış, ülkemizde ve yurtdışında birçok makalesi de yayınlanmıştır. Deri Hastalıkları ve Frengi Kliniği Arşivi dergisini ölüm tarihine kadar yayınlamıştır.

Hulusi Behçet 1923'te, meşhur bir diplomatin kızı olan Refika Davaz ile evlenmiş, bir de kızı olmuştur.

Tanımladığı deri hastalığı, Behçet Hastalığı adıyla dünya tıp literatürüne geçen, deri ve zührevi hastalıklar uzmanı Ordinaryüs Profesör Hulusi Behçet geçirdiği kalp krizi sonucu 8 Mart 1948'de hayata gözlerini kapamıştır.

## Kaynak

[www.hulusibehcet.net](http://www.hulusibehcet.net) sitesi ve Prof. Dr. Yalçın Tüzün'ün makalesi.



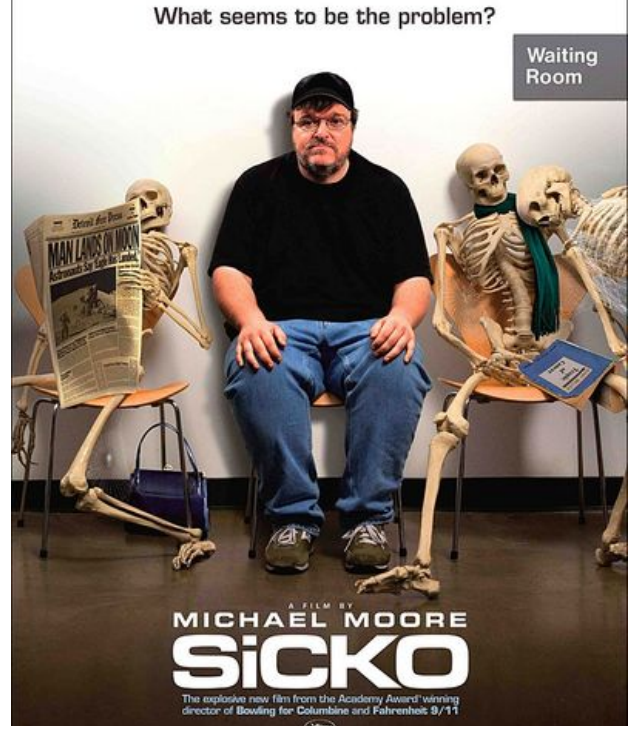
## Michael Moore, Sicko ile Amerikan sağlık sistemine karşı çıkıyor

Fahrenheit 9/11 belgeseli ile ABD'de olduğu kadar tüm dünyada büyük popülarite kazanan Michael Moore, Amerikan sağlık sistemini sorguladığı yeni belgeseli 'Sicko' ile yine dikkatleri üzerine çekiyor. Belgesel asıl olarak Amerikan vatandaşlarını ilgilendirmekte birlikte, liberal bir sağlık sisteminin açmazlarını göstermesi açısından herkes için ilginç yönleri var.

Belgesel, dev ilaç firmaları ve sigorta şirketlerinin egemenliğindeki sağlık sisteminin 1970'lerin başında Başkan Nixon tarafından oluşturulma sürecindeki karanlık noktalara değinecek başlıyor. Moore, o tarihlerde büyük şirketlerin kongre üyelerine yaptıkları bol sıfırlı bağışların sonucu ortaya çıkan sistemin, dünyanın en zengin ülkesini, dünyanın en yüksek sağlık maliyetiyle, nasıl olup da Dünyaya Sağlık Örgütü istatistiklerinde Costa Rica ile Slovenya arasında, 37. sıraya yerleştirdiğini araştırıyor. Bunu yaparken hem hastaların mağduriyetlerini örnekleriyle sergiliyor hem de paranın nerelere aktığını ortaya çıkararak büyük şirket-

lerin damarına basıyor. Hastaların çoğu yaşadıkları sıkıntıları anlatırken göz yaşlarına engel olamıyor.

Amerikan topraklarında ücretsiz sağlık hizmeti alınabilen tek yerin Guantanamo üssü olduğunu keşfeden Moore, yanına Dünya Ticaret Merkezi enkazında çalışan ve daha sonra çeşitli kronik akciğer hastalıklarına yakalanan kurtarma görevlilerinden birkaçını da alarak Küba'nın yolunu tutuyor. Önce üsse girmeyi deneyen ve elbette kabul edilmeyen Moore ve hastaları, başkent Havana'nın yolunu tutuyor. Hastalarını Küba'da muayene ve tedavi ettiren Moore, Küba sağlık sisteminin çok daha etkili ve ucuza çalıştığını gösteriyor. Küba'dan Avrupa'ya geçen Moore, Fransız ve İngiliz sağlık sistemlerini inceliyor. Amerikan vatandaşlarının canlarını biraz daha acıtmak için, İngiltere'de hastaların tedavilerine para ödemedikleri gibi, evlerine gitmek için yol parası bile aldıklarını, Fransa'da yaşlıların tüm sağlık giderlerinin karşılanmakla kalmadığı gibi yemeklerinin verildiği, çamaşırlarının bile yıkandığını gösteriyor.



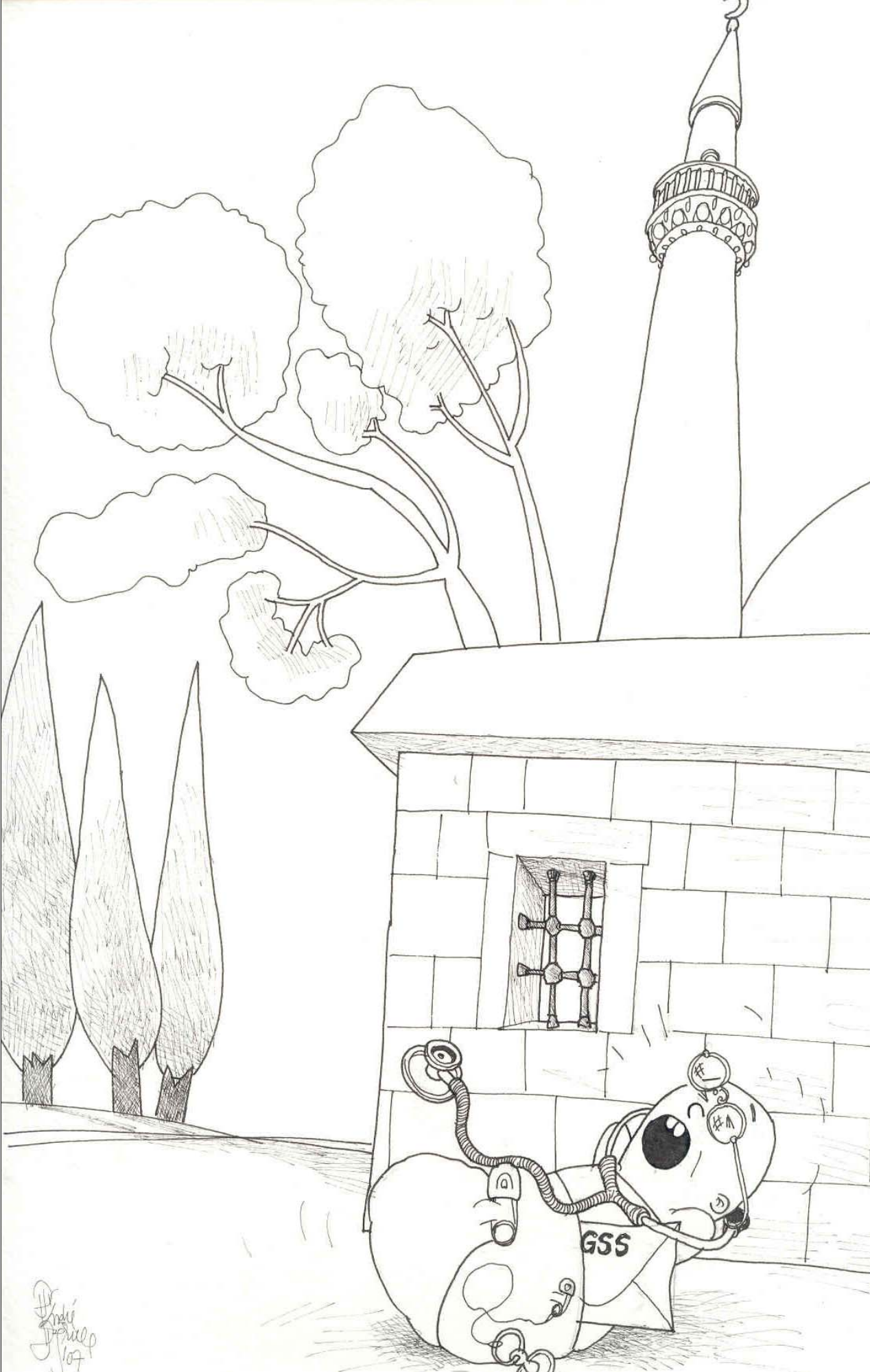
Belgeselin ilk gösterimi geçtiğimiz aylarda Cannes'da yapıldı ve büyük ilgi gördü. ABD'de Moore hakkında Küba'ya seyahat kısıtlamasını nasıl aştığına ilişkin soruşturma açıldı. Moore ise kendisi aleyhine kampanya yürüten Jim Kenefick adlı muhafazakâr görüşlü bir şahsa 12 bin dolar yardım yaptı. Kenefick, karısının hastalığı nedeniyle sağlık harcamalarının altında kalkmakta zorlanıyordu. Moore'un gönderdiği para ile nefes aldığını

itiraf eden Kenefick, sivri dilli yönetmen hakkında olumsuz fikirlerini ise değiştirmedini, kendisine yaptığı bağışık 'ucuz bir reklam' olduğunu söylüyor.

Moore, her yıl 18000 Amerikalı'nın sigortası olmadığı için öldüğünü söylüyor. Amerikan sağlık sisteminin özel sigortaların kontrolünde olduğu ve bunların da üyeleri için yaptıkları harcamaları kısarak karlarını artırmaya çalıştıklarını belirtiyor.



Michael Moore, hastalarını ücretsiz tedavi ettirebilmek için Guantanamo üssüne girmeye çalışıyor.



Dr. Kadir Doğruer